

Гриненко Сергій Володимирович – аспірант Національної академії
Служби безпеки України
м. Київ, Україна
<https://orcid.org/0000-0002-6365-7398>
gsergeyv82@gmail.com

DOI: <https://doi.org/10.17721/2413-5372.2024.3-4/223-236>

Дисциплінарний проступок як підстава дисциплінарної відповідальності прокурора

У статті досліджується дисциплінарний проступок як підстава дисциплінарної відповідальності прокурора у контексті забезпечення професійної етики, належного виконання службових обов'язків та підтримання авторитету органів прокуратури.

Метою статті є розкриття змісту дисциплінарного проступку прокурора через дослідження його ознак та складу.

Автор акцентує увагу на необхідності комплексного підходу до визначення змісту та складу дисциплінарного проступку, виходячи з поєднання юридичних, етичних і функціональних аспектів діяльності прокурора. Метою статті є розкриття поняття дисциплінарного проступку прокурора через аналіз його обов'язкових ознак і структурних елементів, а також формулювання пропозицій щодо вдосконалення законодавчого регулювання дисциплінарної відповідальності прокурорів.

У роботі наголошується, що дисциплінарний проступок є особливою формою юридичної відповідальності, спрямованою не лише на покарання винної особи, а й на забезпечення довіри суспільства до прокуратури як інституції. Розкрито ознаки, які обов'язково характеризують дисциплінарний проступок прокурора: протиправна дія або бездіяльність, наявність вини, причинний зв'язок між протиправною поведінкою та негативними наслідками, а також самі негативні наслідки, що можуть полягати у підриві репутації органу прокуратури, втраті довіри чи створенні перешкод у здійсненні правосуддя. На цій підставі запропоновано авторське визначення поняття дисциплінарного проступку прокурора як винної, протиправної, суспільно небезпечної дії (або бездіяльності), що порушує службову дисципліну, прокурорську етику та завдає шкоди авторитету прокуратури.

Окрему увагу приділено дослідженню складу дисциплінарного проступку прокурора. Визначено коло його суб'єктів, до яких належать прокурори всіх рівнів, а також окреслено особливості їхнього правового статусу. Проаналізовано суб'єктивну сторону дисциплінарного проступку, головною ознакою якої є вина у формі умислу або необережності, що найчастіше проявляється у службовій недбалості. Розкрито зміст понять «грубе порушення правил прокурорської етики» та «грубий дисциплінарний проступок», які мають особливе значення для оцінки ступеня вини прокурора і застосування відповідних санкцій.

У статті також висвітлено проблеми законодавчої невизначеності критеріїв оцінки дисциплінарних проступків та наголошено на необхідності узгодження національних норм із міжнародними стандартами, зокрема рекомендаціями Ради Європи та Венеційської комісії щодо незалежності прокурорів. З метою підвищення ефективності дисциплінарної процедури пропонується внести зміни до Закону України «Про прокуратуру» в частині уточнення ключових понять: «дисциплінарний проступок прокурора», «грубий дисциплінарний проступок» та «дії, що порочать звання прокурора і можуть викликати сумнів у його об'єктивності, неупередженості та незалежності, у чесності та непідкупності органів прокуратури». Такі зміни, на думку автора, сприятимуть більш чіткому розмежуванню дисциплінарної, адміністративної та кримінальної відповідальності, а також посиленню гарантій доброчесності й професійної відповідальності прокурорського корпусу.

Ключові слова: прокурор, дисциплінарний проступок, дисциплінарна відповідальність прокурора, склад дисциплінарного проступку прокурора, звільнення.

Вступ

Закон України «Про прокуратуру» (далі – Закон) уперше закріпив положення, що системно регулюють питання дисциплінарної відповідальності прокурорів, чим започаткував новий етап у становленні правових механізмів забезпечення належної поведінки представників цієї професії. Визначення підстав, порядку та меж дисциплінарної відповідальності є важливою гарантією професійної доброчесності, неупередженості й незалежності прокурора як учасника системи правосуддя. Разом із тим, наявна нормативна регламентація дисциплінарних процедур залишається фрагментарною та не завжди узгодженою з міжнародними стандартами, що створює труднощі у правозастосуванні, спричиняє неоднакове тлумачення норм і несталість практики притягнення прокурорів до дисциплінарної відповідальності.

Проблема полягає насамперед у тому, що чинне законодавство не містить чіткого, всеохопного визначення поняття дисциплінарного проступку прокурора, а також не розкриває його складу як правової категорії. Унаслідок цього дисциплінарні органи, зокрема Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія прокурорів, змушені самостійно формулювати критерії оцінки поведінки прокурорів, що породжує ризики довільного підходу та порушення принципів рівності й правової визначеності. Відсутність уніфікованого тлумачення складу дисциплінарного проступку також негативно впливає на передбачуваність дисциплінарних рішень і загалом на рівень довіри до інституту дисциплінарної відповідальності.

Актуальність дослідження цього питання посилюється тим, що прокурор, здійснюючи публічне обвинувачення від імені держави, має особливий правовий статус, який передбачає не лише високі стандарти професійної поведінки, але й наявність ефективних механізмів контролю за її дотриманням. Згідно з пунк-

том 1 частини першої статті 16 Закону України «Про прокуратуру» особливий порядок притягнення прокурора до дисциплінарної відповідальності виступає однією з основних гарантій його незалежності. Водночас міжнародні стандарти, сформульовані у документах Ради Європи, ООН і Венеційської комісії, вимагають, щоб дисциплінарні процедури щодо прокурорів ґрунтувалися на чітко визначених у законі критеріях, були прозорими, об'єктивними й передбачуваними. Недотримання цих вимог не лише підриває принцип незалежності прокуратури, але й створює ризики для ефективного функціонування системи правосуддя загалом.

Отже, дослідження поняття та складу дисциплінарного проступку прокурора як підстави дисциплінарної відповідальності має не лише теоретичне, а й практичне значення. Воно спрямоване на вироблення науково обґрунтованого підходу до розуміння сутності дисциплінарного проступку, визначення його об'єктивних і суб'єктивних ознак, а також на формування пропозицій щодо вдосконалення чинного законодавства для забезпечення єдності дисциплінарної практики, зміцнення незалежності прокурора та підвищення довіри суспільства до органів прокуратури України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Питання дисциплінарної відповідальності прокурорів у своїх дослідженнях розглядали такі вчені: Грошева-Шарапова І.В. (2015), Лазько А.А. (2016), Лавренко Б.В. (2018), Манькут А.Ю. (2018), Семененко Б.В. (2021) та інші. Разом із тим і сьогодні залишається достатня кількість дискусійних аспектів щодо цього питання.

Мета і завдання дослідження

Метою статті є аналіз дисциплінарного проступку як підстави притягнення прокурора до дисциплінарної відповідальності, а також визначення шляхів вирішення наявних дискусійних питань щодо цього.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання:

- 1) дослідити ознаки дисциплінарного проступку прокурора;
- 2) проаналізувати склад дисциплінарного проступку (суб'єкт, суб'єктивна сторона, об'єкт, об'єктивна сторона);
- 3) визначити особливості притягнення прокурорів до дисциплінарної відповідальності, у тому числі щодо регламентації самої процедури здійснення дисциплінарного провадження.

Матеріали та методи

Методологічну основу дослідження становлять спеціально-правові та загальнонаукові методи. Діалектичний метод використано для розуміння правової природи відповідальності прокурора, який обіймає адміністративну посаду, за невиконання посадових обов'язків на такій посаді. Аналітичний метод застосовано для з'ясування змісту цієї відповідальності, її складових. За допомогою формально-логічного методу така відповідальність прокурора досліджена як внутрішньо узгоджена сукупність ознак. Також використовувались спеціально-наукові методи: логіко-юридичний та системно-структурний.

Виклад основного матеріалу

Відповідно до Закону України «Про прокуратуру», прокуратура є єдиною системою, що здійснює функції, спрямовані на утвердження верховенства права, забезпечення законності, захист прав і свобод людини, а також інтересів держави. Центральне місце у цій системі належить прокурору, діяльність якого визначається як поєднання наглядової, процесуальної та представницької функцій. Як обґрунтовано підкреслює М.А. Погорецький, прокурор у кримінальному процесі виступає не лише як учасник судочинства, але й як носій особливої функції державного обвинувачення, яка поєднує в собі обов'язок виявляти та реагувати на будь-які порушення закону, незалежно від того, ким вони вчинені (Погорецький, 2015, с. 86–95).

Основні функції прокурора, закріплені у статті 2 Закону, охоплюють: підтримання публічного обвинувачення в суді, процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених законом, а також нагляд за додержанням законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування і виконання судових рішень у кримінальних провадженнях. У цьому контексті прокурор є ключовою процесуальною фігурою, від рішень і дій якої залежить забезпечення принципів законності, неупередженості та захисту прав людини у кримінальному провадженні.

Згідно з науковими положеннями, сформульованими М.А. Погорецьким ще на початку 2000-х років, функція прокурорського нагляду за оперативно-розшуковою діяльністю передбачає постійний контроль за законністю дій оперативних підрозділів, дотриманням ними прав і свобод громадян, а також законних інтересів держави (Погорецький, 2000, с. 117–125). Такий нагляд є не лише формою контролю, а й важливою гарантією забезпечення правової держави, оскільки спрямований на запобігання зловживанням владою та порушенням прав людини у процесі проведення оперативно-розшукових заходів.

Подальший розвиток цієї функції отримав у працях М.А. Погорецького, який разом із Ю.А. Кушнериком обґрунтував, що процесуальне керівництво прокурора досудовим розслідуванням, зокрема під час проведення слідчих (розшукових) дій у справах про грабежі та розбої, передбачає активну участь прокурора в організації, плануванні, контролі й оцінці результатів слідчих дій (Погорецький, Кушнерик, 2014). Ця діяльність потребує не лише високого рівня правової кваліфікації, а й дотримання етичних стандартів, оскільки прокурор виступає координатором між слідчими, експертами та іншими учасниками провадження, забезпечуючи дотримання

принципів змагальності, об'єктивності та законності.

Обґрунтованим є твердження правників, які вважають, що здійснення прокурорського нагляду за оперативно-розшуковою діяльністю потребує балансу між необхідністю контролю і повагою до самостійності оперативних підрозділів, адже прокурор зобов'язаний не лише реагувати на виявлені порушення, але й запобігати їм шляхом надання обов'язкових письмових вказівок, внесення подань і реалізації актів прокурорського реагування (Погорецький, 2007, с. 124–127).

Однак практика свідчить, що у процесі реалізації зазначених функцій нерідко виникають випадки порушення прокурорами трудової дисципліни, норм Кримінального процесуального кодексу України, вимог законів та підзаконних актів, які регулюють їхню професійну діяльність. Порушення можуть проявлятися у неналежному здійсненні процесуального керівництва, недбалому виконанні наглядових функцій, перевищенні повноважень або неправомірному втручанні у діяльність слідчого тощо. Такі дії не лише підривають авторитет прокуратури, але й створюють загрозу для прав людини і принципу верховенства права.

Саме тому питання про притягнення прокурорів до дисциплінарної відповідальності набуває особливої актуальності. Воно розглядається не лише як засіб реагування на порушення, але і як механізм забезпечення професійної доброчесності, підтримання високих етичних стандартів та гарантування довіри суспільства до інституту прокуратури. Визначення чітких критеріїв дисциплінарної відповідальності та єдиної практики їх застосування є передумовою формування зрозумілої, передбачуваної й справедливої дисциплінарної процедури, що відповідає міжнародним стандартам і сприяє підвищенню рівня професійної культури прокурорів.

На відміну від дисциплінарної відповідальності суддів, яка докладно висвіт-

лена в правовій літературі (Погорецький, Польовий, Яновська, 2014 та ін.), питання притягнення прокурорів до дисциплінарної відповідальності має певні особливості. Відповідно до чинного трудового законодавства, єдиною підставою для застосування дисциплінарного стягнення, тобто притягнення працівника до дисциплінарної відповідальності, є порушення ним трудової дисципліни (ст. 147 Кодексу законів про працю України).

Притягнення до дисциплінарної відповідальності певних працівників, таких як прокурори, залежить від доведення вчинення ними дисциплінарного проступку, про що зазначається у спеціальному законодавстві, як і види таких проступків, зокрема в ч. 1 ст. 43 Закону. У зв'язку із цим можна вести мову про виокремлення спеціальної дисциплінарної відповідальності. Такий вид відповідальності деякі науковці називають службовою дисциплінарною відповідальністю, оскільки вона пов'язана безпосередньо з порушенням трудової або службової дисципліни (Єрмоленко-Князева Л.С., 2014).

Така спеціальна дисциплінарна відповідальність вирізняється іншим змістом дисциплінарного проступку та переліком можливих до застосування стягнень, адже для прокурорів дотримання моральних норм та правил є обов'язком, у тому числі поза службою. З цього ж приводу підставою дисциплінарної відповідальності прокурорів не можна розглядати лише порушення трудової дисципліни. Прокурори у своїй діяльності реалізують визначені спеціальним законодавством специфічні функції прокуратури, що зумовлює особливості забезпечення їх трудової дисципліни, відповідальності за вчинення дисциплінарних проступків. З огляду на це слід з'ясувати таке.

1. Ознаки дисциплінарного проступку прокурора. Визначення дисциплінарного проступку чинне законодавство не містить. Законодавцем зроблено спробу його сформулювати як невикон-

нання або неналежне виконання працівником трудових обов'язків, покладених на нього трудовим законодавством, колективним договором, правилами внутрішнього трудового розпорядку, нормативним актом роботодавця і трудовим договором (ч. 2 ст. 348 проєкту Трудового кодексу України).

Відсутність законодавчо визначеного поняття дисциплінарного проступку зумовила звернення науковців до його дослідження та формулювання. Одні з них у контексті трудового законодавства визначають дисциплінарний проступок як винне, протиправне невиконання або неналежне виконання працівником його трудових обов'язків (Прилипо С.М., 2009; Жернаков В.В., 2014). Інші доводять, що дисциплінарним проступком є винне, протиправне діяння (бездіяльність), яке посягає на трудову дисципліну у відповідному організованому колективі (підприємство, установа) шляхом невиконання чи неналежного виконання своїх трудових обов'язків, за яке передбачене застосування дисциплінарних санкцій, що визначені у чинному законодавстві (Середа В.В., 2014).

Під дисциплінарним проступком прокурорсько-слідчих працівників науковці розглядають протиправне, винне діяння такого працівника (дія або бездіяльність), що полягає у невиконанні або у неналежному виконанні службових обов'язків, установлених чинним законодавством для прокурорсько-слідчих працівників, а також дотримання етичних правил, за вчинення яких передбачена дисциплінарна відповідальність (Романяк Д.М., 2014).

Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія прокурорів (далі – КДКП) у процесі правозастосування визначає дисциплінарний проступок прокурора як винне, протиправне діяння (бездіяльність), яке порушує трудову дисципліну у відповідному організованому колективі шляхом невиконання чи неналежного виконання своїх службових обов'язків, яке передбачає застосування дисциплінарних санкцій,

визначених чинним законодавством (КДКП, 2024).

Аналізуючи зазначені та інші дефініції дисциплінарного проступку сформульовані науковцями, погоджуємось, що характеристика дисциплінарного проступку має два підходи. Перший акцентується на мінімально необхідних ознаках такого правопорушення, другий розширює це поняття за допомогою другорядних (похідних) ознак (Лавренко Б.В., 2018).

Грошева-Шарапова І.В. до головних ознак, які розкривають поняття дисциплінарного проступку прокурорсько-слідчого працівника, відносить: протиправність діяння (дія або бездіяльність) прокурорсько-слідчого працівника; наявність вини у прокурорсько-слідчого працівника, який скоїв дане правопорушення; наявність шкідливих і небезпечних наслідків, що виникають у результаті протиправного діяння прокурора або слідчого в органах прокуратури; причинно-наслідковий зв'язок, що виникає між діянням і наслідками правопорушення (Грошева-Шарапова І.В., 2015).

Цілком згодні із віднесенням до ознак дисциплінарного проступку протиправної дії (бездіяльності), вини, причинного зв'язку між протиправною дією (бездіяльністю) і негативними наслідками, а також негативних наслідків. А тому дисциплінарним проступком прокурора є винна, протиправна дія або бездіяльність, яка полягає у невиконанні прокурором обов'язків, що призвело до настання негативних наслідків. Одним з таких наслідків може бути виправдання особи або закриття стосовно неї судом кримінального провадження.

Разом із цим законодавство містить застереження, згідно з яким виправдання особи або закриття стосовно неї судом кримінального провадження не може бути підставою для притягнення до дисциплінарної відповідальності прокурора, який здійснював процесуальне керівництво досудовим розслідуванням та/

або підтримання державного обвинувачення у цьому провадженні, крім випадків умисного порушення ним вимог законодавства чи неналежного виконання службових обов'язків (ч. 3 ст. 43 Закону).

Цим положенням законодавець убезпечив прокурора від необґрунтованого притягнення до дисциплінарної відповідальності у разі орієнтування ним суду на певній позиції, яка в подальшому не підтверджена прийнятим судом рішенням про виправдання особи або закриття стосовно неї кримінального провадження.

Обов'язковими умовами застосування ч. 3 ст. 43 Закону є набуття законної сили рішенням суду про виправдання особи або закриття стосовно неї кримінального провадження та відсутність умисного порушення прокурором вимог законодавства чи неналежного виконання ним службових обов'язків, що потягло прийняття судом рішення про виправдання особи або закриття стосовно неї кримінального провадження. Наприклад, КДКП було закрито дисциплінарне провадження стосовно прокурора, який направив до суду обвинувальний акт та підтримував публічне обвинувачення з подальшим винесенням судом виправдувального вироку, що набрав законної сили. Рішення про закриття дисциплінарного провадження обґрунтовано відсутністю в діях прокурора ознак умисного порушення вимог законодавства чи недбалості, яка може розглядатися як підстава для притягнення його до дисциплінарної відповідальності. Одночасно зазначено, що визнання прокурором окремих недоліків у кримінальному провадженні є недостатнім для висновку про умисне порушення ним вимог законодавства чи неналежне виконання службових обов'язків, особливо з огляду на відсутність переконливих доказів про зворотне (КДКП, 2023).

Прокурор, здійснюючи свої повноваження відповідно до вимог Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України), є само-

стійним у своїй процесуальній діяльності, втручання в яку особам, що не мають на те законних повноважень, забороняється (ч. 1 ст. 36 КПК України). У межах, передбачених цією законодавчою нормою, прокурор, здійснюючи нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням, уповноважений, крім іншого, підтримувати державне обвинувачення в суді, відмовлятися від підтримання державного обвинувачення, змінювати його або висувати додаткове обвинувачення в порядку, встановленому КПК України. Прокурор не зв'язаний положеннями обвинувального акта та може самостійно висловлювати свою позицію щодо кримінального провадження в суді щодо подальшого його розгляду, зокрема шляхом прийняття рішення про відмову від обвинувачення без настання для себе негативних наслідків у вигляді притягнення до дисциплінарної відповідальності. Звісно, крім випадків умисного порушення прокурором вимог законодавства чи неналежного виконання службових обов'язків, що призвело прийняття судом рішення про виправдання особи або закриття стосовно неї кримінального провадження.

У цьому зв'язку цілком можна стверджувати про наявність ознак прокурорського індемнітету, тобто неможливості переслідування за думки, виражені при виконанні посадових обов'язків, або ж правову позицію як обвинувача у справі. На це звертають увагу й науковці, зокрема Горзов А.П. (Горзов А.П., 2015).

2. Склад дисциплінарного проступку. Дисциплінарне провадження – процедура розгляду КДКП дисциплінарної скарги, в якій містяться відомості про вчинення прокурором дисциплінарного проступку (ч. 1 ст. 45 Закону). Такий прокурор повинен перебувати у трудових відносинах з відповідним органом прокуратури, оскільки згідно з п. 4 ч. 2 ст. 46 Закону дисциплінарне провадження не може бути відкрито

лише щодо прокурора, з яким припинено правовідносини, тобто звільненим з посади в органах прокуратури. Отже, за цією логікою суб'єктом дисциплінарного проступку є прокурор, у тому числі який: перебуває у відпустці для догляду за дитиною; перебуває на лікарняному; відсторонений від посади або виконання службових обов'язків; обіймає адміністративну посаду.

З цього приводу слід зауважити, що прокурор, який обіймає адміністративну посаду, є суб'єктом дисциплінарного провадження, яке здійснюватиметься КДКП, якщо йдеться про невиконання або неналежне виконання ним обов'язків саме прокурора, а не за адміністративною посадою, наприклад як керівника підрозділу прокуратури щодо організації роботи підпорядкованих працівників тощо. Закон розмежовує відповідальність за невиконання або неналежне виконання службових обов'язків прокурором та неналежне виконання прокурором, який обіймає адміністративну посаду, посадових обов'язків, установлених для відповідної адміністративної посади. Наявність кожної із вказаних підстав встановлюється різними спеціально утвореними органами за окремими процедурами.

Інше питання віднесення до суб'єктів дисциплінарного проступку таких категорій прокурорів, які відряджені до іншого органу для участі в його роботі на постійній основі, зокрема Вищої ради правосуддя, КДКП, Тренінгового центру прокурорів України, увільнені від виконання обов'язків, у тому числі у зв'язку з проходженням військової служби, а також прокурорів-стажистів.

Відрядження прокурорів та увільнення їх від виконання обов'язків здійснюється наказами керівника відповідного органу прокуратури. За цими прокурорами зберігаються соціальні гарантії, зокрема за відрядженими – соціального забезпечення, визначені законодавством для прокурорів (ч. 4 ст. 18 Закону), у тому числі місце роботи і посада, які

також зберігаються за увільненими прокурорами до дня фактичного звільнення з військової служби (ч. 3 ст. 119 Кодексу законів про працю України). Це дає підстави стверджувати про збереження певного соціального зв'язку прокурорів з їх прокурорськими посадами, а отже і системою органів прокуратури загалом. Додатковим є зв'язок у контексті суспільного ототожнення прокурора, за яким зберігається посада із системою органів прокуратури. Однак такі прокурори не можуть бути суб'єктами дисциплінарного проступку, оскільки підлягатимуть дисциплінарній відповідальності за новим місцем роботи. Як відомо, ніхто не може бути двічі притягнений до юридичної відповідальності одного виду за одне й те саме правопорушення (ст. 61 Конституції України).

Щодо прокурорів-стажистів. Згідно з п. 2 абз. 2 ч. 4 ст. 33² Закону, п.п. 17, 18 розд. II Порядку проходження стажування прокурора-стажиста окружної прокуратури, затвердженого наказом Генерального прокурора від 09.08.2023 № 220, скарги на дії, рішення або бездіяльність прокурора-стажиста під час проходження ним стажування подаються керівнику окружної прокуратури та враховуються під час складення висновку про проходження стажування прокурора-стажиста. У разі вчинення прокурором-стажистом грубого або систематичного (двічі і більше) порушення вимог цього Порядку керівник обласної прокуратури направляє до КДКП вмотивовану інформацію, а також особову справу прокурора-стажиста для вирішення питання про припинення його спеціальної підготовки (Генеральний прокурор, 2023).

З наведеного доходимо висновку, що подання до КДКП дисциплінарних скарг на прокурорів-стажистів чинним законодавством не передбачено, що цілком обґрунтовано, оскільки особи, які претендують на зайняття посад прокурорів, набувають статусу прокурора-стажиста перед подальшим проходженням спеці-

альної підготовки згідно зі ст. 33 Закону саме у процедурі добору. Лише після успішного проходження такої підготовки прокурор-стажист завершує участь у доборі та призначається на посаду прокурора окружної прокуратури. Таким чином, прокурор-стажист хоча й має статус та повноваження прокурора (з певними обмеженнями, передбаченими ч. 3 ст. 33³ Закону), проте не є суб'єктом дисциплінарного проступку.

Суб'єктивна сторона дисциплінарного проступку прокурора характеризується наявністю вини, яка є ключовою ознакою, встановлення якої дозволяє обґрунтувати притягнення прокурора до дисциплінарної відповідальності та накласти на нього дисциплінарне стягнення. Вина полягає у психічному ставленні особи до скоєного протиправного діяння і причинно обумовленого результату (Битяк Ю.П., 2010).

Вина характеризується умислом та необережністю. Для притягнення прокурора до дисциплінарної відповідальності, як зазначають окремі науковці, слід довести, що прокурор свідомо допустив чи бажав настання наслідків від своєї поведінки, при цьому передбачення несприятливих наслідків своєї поведінки, яких працівник сподівався уникнути, не виключає його вини. При цьому наголошується, що вина як ознака дисциплінарного проступку прокурора має дві форми: умисел та необережність, яка поділяється на самовпевненість та недбалість (Лавренко Б.В., 2018).

Інші зазначають на розрізненні таких форм вини прокурорів: умисел та необережність. При цьому вказуючи, з чим ми погоджуємось, що про самовпевненість як вид необережної форми вини прокурорів взагалі не може йти мова. Якщо прокурор передбачає суспільно шкідливі наслідки своєї дії (бездіяльності) і легковажно розраховує на їх запобігання, він тим самим усвідомлює й порушення закону, тобто фактично умисно його порушує. Передбачити шкідливість негативних наслідків можна лише при

розумінні шкідливості дій (бездіяльності), бо неможливо абстрагуватися від характеру дій, які заподіюють ці наслідки. Під несумлінністю розуміється недбалість прокурорів як необережна форма вини (Романяк Д.М., 2014).

Грошева-Шарапова І.В. характеризує вину умислом і необережністю, доходить висновку, що дисциплінарна відповідальність прокурорів настає в разі допущення ними в трудовому процесі недбалості або несумлінності (Грошева-Шарапова І.В., 2015).

Аналізуючи зазначені позиції науковців, доходимо висновку, що головною ознакою суб'єктивної сторони дисциплінарного проступку прокурора є вина, що характеризується умислом і необережністю, яка виражається у недбалості. Наприклад, КДКП було притягнуто до дисциплінарної відповідальності прокурора-процесуального керівника через недбале ставлення до виконання обов'язків у низці кримінальних проваджень, внаслідок чого тривалий час (від 2 до 13 місяців) не було проведено жодної слідчої дії, спрямованої на швидке та повне досудове розслідування (КДКП, 2024).

З цього приводу слід згадати позицію науковців, які обґрунтовують, що працівник не може бути визнаний винним, якщо він неналежно виконує свою роботу внаслідок недостатньої кваліфікації або відсутності відповідних умов для її виконання, інакше кажучи, коли він об'єктивно не міг належно виконати роботу або коли власник не створив для цього належних умов (Болотіна Н.Б., 2004). Приймаючи такий висновок постає питання стосовно дисциплінарної відповідальності прокурорів за вчинення дисциплінарного проступку внаслідок недостатньої кваліфікації.

Згадаємо, що особа, призначена на посаду прокурора, набуває повноважень прокурора після складення Присяги прокурора, текст якої визначений ч. 1 ст. 36 Закону та передбачає присягання, у тому числі щодо постійного вдосконалення своєї професійної майстерно-

сті, принципового, чесного, сумлінного і неупередженого виконання обов'язків. Вдосконалення свого професійного рівня та з цією метою підвищення кваліфікації є обов'язком кожного прокурора (ч. 2 ст. 19 Закону).

Отже, прокурор зобов'язаний принципово, чесно, сумлінно й неупереджено виконувати свої обов'язки, а для забезпечення цього повинен постійно підвищувати кваліфікацію. Тому неналежне виконання прокурором своїх обов'язків внаслідок недостатньої кваліфікації можливо розглядати як результат порушення ним обов'язку щодо підвищення свого професійного рівня.

Факультативними елементами суб'єктивної сторони, тобто такими, що мають значення тільки в певних випадках, зокрема, якщо вони є обтяжуючими чи пом'якшуючими елементами, є мотив і мета дисциплінарного проступку.

Нормативно-правовими актами не визначено переліку обставин, які обтяжують чи пом'якшують дисциплінарну відповідальність. На нашу думку, вичерпний перелік таких обставин має бути закріплений у Законі, що, безумовно, сприятиме формуванню єдиної практики застосування таких підстав.

Об'єктом дисциплінарного проступку є службова дисципліна, якої має дотримуватись прокурор для виконання своїх обов'язків та в кінцевому рахунку функцій, покладених на органи прокуратури залом.

З об'єктивної сторони дисциплінарний проступок складає діяння (дія або бездіяльність), яке полягає у невиконанні або неналежному виконанні прокурором своїх обов'язків.

У цьому контексті слід звернути увагу на поняття «дій, що порочать звання прокурора і можуть викликати сумнів у його об'єктивності, неупередженості та незалежності, у чесності та непідкупності органів прокуратури» та «грубий проступок». Такі дії і проступок є підставами для дисциплінарної відповідальності прокурорів згідно з приписами ч. 1 ст. 43 Закону, а саме:

– вчинення дій, що порочать звання прокурора і можуть викликати сумнів у його об'єктивності, неупередженості та незалежності, у чесності та непідкупності органів прокуратури (п. 5);

– систематичне (два і більше разів протягом одного року) або одноразове грубе порушення правил прокурорської етики (п. 6).

Проте законодавець не дав визначення цим поняттям, що спонукало вироблення КДКП, Генеральним прокурором та судом підходів до їх розуміння в процесі правозастосування. На проблематику щодо надання більш чітких формулювань дисциплінарних проступків звертають увагу й міжнародні інституції, зокрема у рекомендації «ххix» (Група держав проти корупції (GRECO), 2024).

За приписами п. 2 розд. I Порядку організації роботи з питань внутрішньої безпеки в органах прокуратури України, затвердженого наказом Генеральної прокуратури України № 111 від 13.04.2017, до дій, що порочать звання прокурора і можуть викликати сумнів у його об'єктивності, неупередженості та незалежності, у чесності та непідкупності органів прокуратури, зокрема належать: керування транспортними засобами у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння або відмова від проходження огляду з метою виявлення стану сп'яніння та ненадання документів, які підтверджують, що прокурор не перебував у такому стані; неподання або несвоєчасне подання прокурором без поважних причин анкети доброчесності прокурора; подання в анкеті доброчесності прокурора недостовірних (у тому числі неповних) тверджень; умисне приховування достовірної інформації про вчинення іншим прокурором дій, що порушують Присягу прокурора чи вимоги Кодексу професійної етики та поведінки прокурорів; порушення прокурором вимог, заборон та обмежень, встановлених Законами України «Про запобігання корупції», «Про прокуратуру» (Генеральна прокуратура України, 2017).

Як бачимо, перелік діянь, які є дисциплінарними проступками, крім ч. 1 ст. 41 Закону, визначається також наказом Генерального прокурора. Таке одноособове визначення є дискусійним, особливо в контексті п. 22 ст. 92 Конституції України, відповідно до приписів якого засади цивільно-правової відповідальності, діяння, які є дисциплінарними правопорушеннями, та відповідальність за них визначаються виключно законами України.

Зауважимо, що КДКП при віднесенні тих чи інших дій до таких, які порочать звання прокурора і можуть викликати сумнів у його об'єктивності, неупередженості та незалежності, у чесності та невідкупності органів прокуратури, спирається на вказаний перелік, визначений наказом Генеральної прокуратури України від 13.04.2017 № 111 (КДКП, 2024).

Даний наказ № 111 підлягає оновленню, оскільки доволі сумнівним є віднесення ненадання прокурором документів, які підтверджують, що він не перебував у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння стані до дій, що порочать звання прокурора і можуть викликати сумнів у його об'єктивності, неупередженості та незалежності, у чесності та невідкупності органів прокуратури. Також, на нашу думку, підлягають виключенню з переліку таких дій умисне приховування прокурором достовірної інформації про вчинення іншим прокурором дій, що порушують Присягу прокурора чи вимоги Кодексу професійної етики та поведінки прокурорів.

Дисциплінарне правопорушення має грубий характер, за сталою практикою КДКП, коли дотримання вимог щодо обов'язку діяти на підставі закону, не допускати порушення правил прокурорської етики є очевидним та обов'язковим і порушення таких вимог не може бути виправдано ніякими обставинами (КДКП, 2024).

Як зазначає Велика Палата Верховного Суду, для притягнення прокурора до дисциплінарної відповідальності

за такий проступок, як одноразове грубе порушення правил прокурорської етики, потрібно установити, зокрема, факт поведінки, що скомпрометувала звання працівника прокуратури, зашкодила репутації працівника прокуратури та авторитету прокуратури, викликала негативний громадський резонанс (Верховний Суд, 2018). Одночасно суд зазначає, що обов'язкова наявність судового рішення, яким би було визнано особу прокурора винною у вчиненні кримінального чи адміністративного правопорушення, склад якого передбачав би відповідні діяння, не є умовою для притягнення прокурора до дисциплінарної відповідальності (Верховний Суд, 2018).

Аналізуючи вказані позиції, під грубим порушенням правил прокурорської етики розуміємо порушення прокурором основних принципів, моральних норм та правил прокурорської етики, дотримання яких є очевидним і обов'язковим, що зашкодило репутації працівника прокуратури та авторитету прокуратури, викликало негативний громадський резонанс та не може бути виправдано ніякими обставинами.

Звідси випливає, що грубим дисциплінарним проступком прокурора є невинуватене порушення очевидних та обов'язкових до виконання норм і правил, що зашкодило репутації працівника прокуратури та авторитету прокуратури і викликало негативний громадський резонанс.

Висновки й перспективи подальших досліджень

На сьогодні Закон не визначає понять «дисциплінарний проступок прокурора», «грубий дисциплінарний проступок», «дії, що порочать звання прокурора і можуть викликати сумнів у його об'єктивності, неупередженості та незалежності, у чесності та невідкупності органів прокуратури», а також не містить переліку обтяжуючих і пом'якшуючих обставин.

Вільне трактування цих понять не сприяє формуванню сталої практики

притягнення прокурорів до дисциплінарної відповідальності, на що також звертають увагу міжнародні інституції. Це питання має бути врегульовано відповідними змінами до Закону, адже особливий порядок притягнення прокурорів до дисциплінарної відповідальності як одна з гарантій забезпечення їх незалежності має бути чітко визначений

на законодавчому рівні, що відповідає міжнародним стандартам.

Очевидно, що зазначене створює передумови для подальших наукових досліджень.

Подяки

Немає.

Конфлікт інтересів

Немає.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Адміністративне право України: підруч. / [Ю.П. Битяк, В.М. Гарашук, В.В. Богуцький та ін.]; за ред. Ю.П. Битяка, В.М. Гарашука, В.В. Зуй. Харків: Право, 2010. 624 с.
- Болотіна Н.Б. Трудове право України: підруч. 2-ге вид., стер. Київ: Вікар, 2004. 725 с.
- Горзов А.П. Дисциплінарна відповідальність прокурора як елемент його адміністративно-правового статусу: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2015. 149 с.
- Грошева-Шарапова І.В. Правове регулювання дисципліни праці прокурорсько-слідчих працівників: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.05. Дніпропетровськ, 2015. 203 с.
- Доповнення до другого звіту-оцінки відповідності, Україна (четвертий раунд оцінювання), прийнято на 98-ій пленарній сесії GRECO (Страсбург, 18–22 листопада 2024 р.). URL: <https://rm.coe.int/greco4-2024-15-final-ukr-add-to-the-2nd-compliance-report-ukraine-pu/1680b46473>
- Жернаков В.В. Відповідальність у трудовому праві. *Проблеми правової відповідальності*. Харків: Право, 2014. С. 114–136.
- Єрмоленко-Князева Л.С. Дисциплінарна відповідальність державних службовців в Україні: проблеми адміністративної теорії та практики: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Запоріжжя, 2014. 237 с.
- Кодекс законів про працю України: Закон України від 10.12.1971 № 322-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/322-08/page5>
- Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%8>
- Лавренко Б.В. Теоретико-правові підстави та умови спеціальної дисциплінарної відповідальності: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.05. Харків, 2018. 217 с.
- Погорецький М. Прокурор у кримінальному процесі: щодо визначення функцій. *Право України*. 2015. № 6. С. 86–95. URL: https://pravoua.com.ua/storage/files/magazines/files/content-pravoukr-2015-6-pravoukr_6_15-3.pdf
- Погорецький М.А. Повноваження прокурора при здійсненні нагляду за оперативно-розшуковою діяльністю. *Реформування органів прокуратури України: проблеми і перспективи: матеріали міжн. наук. – практ. конф.* (2–3 жовт. 2006 р.). Київ: Вид-во Ген. прокуратури України; Акад. прокуратури України, 2007. С. 124–127.
- Погорецький М.А. Прокурорський нагляд за оперативно-розшуковою діяльністю. *Вісник Ун-ту внутр. справ*. 2000. Вип. 10. С. 117–125.
- Погорецький М.А., Кушнерик Ю.А. Процесуальне керівництво провадженням слідчих (розшукових) дій під час досудового розслідування грабежів та розбоїв. *Право і громадське суспільство: науковий журнал*. 2014. № 1 (6). URL: <http://lcslaw.knu.ua/2014-1.pdf>
- Погорецький М.А., Польовий О.Л., Яновська О.Г. Гарантії суддівської незалежності при притягненні суддів до юридичної відповідальності: монографія. Київ: ВД «Дакор», 2014. 308 с.
- Постанова Великої Палати Верховного Суду від 03.07.2018 р. у справі № 800/549/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/76166970>
- Постанова Великої Палати Верховного Суду від 13.11.2018 р. у справі № П/9901/19/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/78627768>
- Порядок організації роботи з питань внутрішньої безпеки в органах прокуратури України: наказ Генеральної прокуратури України № 111 від 13.04.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0623-17#Text>
- Порядок проходження стажування прокурора-стажиста окружної прокуратури: наказ Генерального прокурора від 09.08.2023 № 220. URL: <https://www.gp.gov.ua/ua/posts/inshi-organizacijno-rozporjadchidokumenti-2023-roku>

Прилипка С. М., Ярошенко О. М. Трудове право України: підручник. 2-ге вид., перероб. і доп. Харків: Вид-во «ФІНН», 2009. 728 с.

Про прокуратуру: Закон України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2015. № 2–3. Ст. 12. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#n43>

Рішення Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів від 19.07.2024 р. № 94дп-24 «Про накладення дисциплінарного стягнення на прокурора Солом'янської окружної прокуратури міста Києва Мінесва Валентина Володимировича». URL: <https://kdkp.gov.ua/decision/2024/07/19/4655>

Рішення Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів від 25.01.2023 р. № 19дп-23 «Про закриття дисциплінарного провадження стосовно прокурора Монастирищенського відділу Уманської окружної прокуратури Черкаської області Семеруна О. І.». URL: <https://kdkp.gov.ua/decision/2023/01/25/3363>

Рішення Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів від 29.05.2024 р. № 66дп-24 «Про накладення дисциплінарного стягнення на прокурора Лівобережної окружної прокуратури міста Дніпра Дніпропетровської області Федика О. Р.». URL: <https://kdkp.gov.ua/decision/2024/05/29/4600>

Рішення Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів від 06.08.2024 р. № 101дп-24 «Про накладення дисциплінарного стягнення на прокурора третього відділу процесуального керівництва управління процесуального керівництва у кримінальних провадженнях слідчих територіального управління Державного бюро розслідувань Київської міської прокуратури Бадіона М. О.». URL: <https://kdkp.gov.ua/decision/2024/08/6/4833>

Романяк Д. М. Дисциплінарне провадження в діяльності органів прокуратури: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2014. 195 с.

Середя В. В. Поняття, ознаки та склад дисциплінарного проступку. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2014. № 12. С. 125–129. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzlubp_2014_12_31

Трудовий кодекс України: Проект кодексу від 08.11.2019 № 2410. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67331

REFERENCES

Bityak Yu. P., Harashchuk V. M., Bohutskyi V. V. et al. (2010) Administrative Law of Ukraine. Edited by Yu. P. Bityak, V. M. Harashchuk, V. V. Zui. Kharkiv: Pravo. 624.

Bolotina N. B. (2004) Labor Law of Ukraine. 2nd ed., revised. Kyiv: Vikar. 725.

Horzov A. P. (2015) Disciplinary liability of the prosecutor as an element of his administrative and legal status. PhD dissertation in Law (12.00.07). Kyiv. 149.

Hrosheva-Sharapova I. V. (2015) Legal regulation of labor discipline of prosecutorial and investigative employees. PhD dissertation in Law (12.00.05). Dnipropetrovsk. 203.

Addendum to the Second Compliance Report, Ukraine (Fourth Evaluation Round) (2024) Adopted at the 98th Plenary Session of GRECO (Strasbourg, November 18–22, 2024). URL: <https://rm.coe.int/grecorec4-2024-15-final-ukr-add-to-the-2nd-compliance-report-ukraine-pu/1680b46473>

Zhernakov V. V. (2014) Liability in labor law. Problems of Legal Responsibility. Kharkiv: Pravo. 114–136.

Yermolenko-Kniazieva L. S. (2014) Disciplinary liability of civil servants in Ukraine: problems of administrative theory and practice. PhD dissertation in Law (12.00.07). Zaporizhzhia. 237.

Labor Code of Ukraine (1971) Law of Ukraine No. 322-VIII of December 10, 1971. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/322-08/page5>

Constitution of Ukraine (1996) Law of Ukraine No. 254k/96-VR of June 28, 1996. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%8>

Lavrenko B. V. (2018) Theoretical and legal grounds and conditions of special disciplinary liability. PhD dissertation in Law (12.00.05). Kharkiv. 217.

Pohoretskyi M. (2015) The prosecutor in criminal proceedings: on defining the functions. Law of Ukraine. 6. 86–95. URL: https://pravoua.com.ua/storage/files/magazines/files/content-pravoukr-2015-6-pravoukr_6_15-3.pdf

Pohoretskyi M. A. (2007) Prosecutor's powers in supervising operational-search activity. Reforming the Prosecutor's Office of Ukraine: Problems and Prospects. Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (Kyiv, October 2–3, 2006). Kyiv: Publishing House of the General Prosecutor's Office of Ukraine; Academy of the Prosecutor's Office of Ukraine. 124–127.

Pohoretskyi M. A. (2000) Prosecutorial supervision over operational-search activity. Bulletin of the University of Internal Affairs. 10. 117–125.

Pohoretskyi M. A., Kushneryk Yu. A. (2014) Procedural guidance of investigative (search) actions during the pre-trial investigation of robberies and assaults. Law and Civil Society. 1 (6). URL: <http://lcslaw.knu.ua/2014-1.pdf>

Pohoretskyi M. A., Polovyi O. L., Yanovska O. H. (2014) Guarantees of Judicial Independence in Holding Judges Legally Accountable. Monograph. Kyiv: Dakor. 308.

Judgment of the Grand Chamber of the Supreme Court of 03 July 2018 in case No. 800/549/17 URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/76166970>

Judgment of the Grand Chamber of the Supreme Court of 13 November 2018 in case No. P/9901/19/17 URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/78627768>

Procedure for organizing internal security activities in the prosecution bodies of Ukraine (2017) Order of the Prosecutor General's Office of Ukraine No. 111 of 13 April 2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0623-17#Text>

Procedure for the internship of a trainee prosecutor of a district prosecutor's office (2023) Order of the Prosecutor General No. 220 of 9 August 2023. URL: <https://www.gp.gov.ua/ua/posts/inshi-organizacijno-rozporyadchi-dokumenti-2023-roku>

Prylypko S.M., Yaroshenko O.M. (2009) Labor Law of Ukraine. 2nd ed., revised and supplemented. Kharkiv: FINK Publishing House. 728.

On the Prosecution (2015) Law of Ukraine. Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine (VVR). 2–3. Article 12. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#n43>

Decision of the Qualification and Disciplinary Commission of Prosecutors of 19 July 2024 No. 94dp-24 «On imposing a disciplinary penalty on Prosecutor Valentyn V. Miniciev of the Solomianskyi District Prosecutor's Office of Kyiv.» URL: <https://kdkp.gov.ua/decision/2024/07/19/4655>

Decision of the Qualification and Disciplinary Commission of Prosecutors of 25 January 2023 No. 19dp-23 «On closing disciplinary proceedings against Prosecutor O.I. Semerunia of the Monastyryshche Department of the Uman District Prosecutor's Office of Cherkasy Region.» URL: <https://kdkp.gov.ua/decision/2023/01/25/3363>

Decision of the Qualification and Disciplinary Commission of Prosecutors of 29 May 2024 No. 66dp-24 «On imposing a disciplinary penalty on Prosecutor O.R. Fedyk of the Left Bank District Prosecutor's Office of Dnipro, Dnipropetrovsk Region.» URL: <https://kdkp.gov.ua/decision/2024/05/29/4600>

Decision of the Qualification and Disciplinary Commission of Prosecutors of 06 August 2024 No. 101dp-24 «On imposing a disciplinary penalty on Prosecutor M.O. Badion of the Third Department of Procedural Supervision of the Kyiv City Prosecutor's Office.» URL: <https://kdkp.gov.ua/decision/2024/08/6/4833>

Romaniak D.M. (2014) Disciplinary proceedings in the activities of prosecution bodies. PhD dissertation in Law (12.00.07). Kyiv. 195.

Sereda V.V. (2014) Concept, features, and structure of a disciplinary offense. Scientific Notes of Lviv University of Business and Law. 12. 125–129. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzlubp_2014_12_31

Labor Code of Ukraine (Draft) (2019) Draft Code No. 2410 of 08 November 2019. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67331

UDC347.963

Hrynenko Serhii Volodymyrovych – Postgraduate student
of the National Academy of the Security Service of Ukraine

Kyiv, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0002-6365-7398>

gsergeyv82@gmail.com

Disciplinary offense as the basis disciplinary action prosecutor

The article examines the disciplinary offense as a basis for the disciplinary liability of a prosecutor in the context of ensuring professional ethics, proper performance of official duties, and maintaining the authority of the prosecutorial system. The purpose of the article is to reveal the essence of a prosecutor's disciplinary offense through an analysis of its features and structure.

The author emphasizes the need for a comprehensive approach to defining the content and structure of a disciplinary offense, based on the combination of legal, ethical, and functional aspects of prosecutorial activity. The article aims to clarify the concept of a prosecutor's disciplinary offense by analyzing its essential features and structural elements, as well as to propose recommendations for improving the legislative regulation of disciplinary liability of prosecutors.

The study highlights that a disciplinary offense is a specific form of legal liability aimed not only at punishing the guilty person but also at ensuring public trust in the prosecutor's office as an institution. The article identifies the key features that characterize a disciplinary offense of a prosecutor: an unlawful act or omission, the presence of guilt, a causal link between unlawful behavior and adverse consequences, as well as the consequences themselves, which may consist of undermining the reputation of the prosecutor's office, loss of public trust, or creating obstacles to the administration of justice. Based on these criteria, the author proposes a definition of a prosecutor's disciplinary offense as a culpable, unlawful, and socially dangerous act (or omission) that violates service discipline, prosecutorial ethics, and harms the authority of the prosecution service.

Particular attention is devoted to examining the structure of a prosecutor's disciplinary offense. The article defines the range of its subjects, which includes prosecutors at all levels, and outlines the specific features of their legal status. The subjective element of the disciplinary offense is analyzed, with guilt – manifested in the form of intent or negligence, most often expressed as official carelessness – identified as its main characteristic. The content of the concepts «gross violation of prosecutorial ethics» and «gross disciplinary offense» is revealed, as these have special significance for assessing the degree of guilt of the prosecutor and determining the appropriate disciplinary sanctions.

The article also addresses the problem of legislative uncertainty in defining criteria for assessing disciplinary offenses and emphasizes the need to align national norms with international standards, particularly the recommendations of the Council of Europe and the Venice Commission on the independence of prosecutors. To increase the effectiveness of the disciplinary procedure, it is proposed to amend the Law of Ukraine «On the Prosecutor's Office» by clarifying key definitions: «disciplinary offense of a prosecutor,» «gross disciplinary offense,» and «acts that disgrace the title of a prosecutor and may raise doubts about his or her objectivity, impartiality, and independence, as well as the integrity and incorruptibility of the prosecution service.» According to the author, such amendments would contribute to a clearer delineation between disciplinary, administrative, and criminal liability and would strengthen the guarantees of integrity and professional responsibility within the prosecutorial corps.

Key words: *prosecutor, disciplinary offense, disciplinary liability of a prosecutor, composition of a prosecutor's disciplinary offense, dismissal.*